

prof. nadzw. dr hab. Mirosław Pawełczyk
Katedra Publicznego Prawa Gospodarczego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Katowice, 15 września 2017 r.

RECENZJA

rozprawy doktorskiej Pani mgr Marzeny Świstak pod tytułem „*Charakter prawny uchwał organów samorządu zawodowego radców prawnych w Polsce*”

przygotowanej w Katedrze Teorii Organizacji i Kierownictwa, Instytut Administracji i Prawa Publicznego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, pod kierunkiem prof. nadzw. dr hab. Arkadiusza Berezy.

I. Uwagi ogólne, ocena tematyki, koncepcji i wybór tematu.

Samorząd zawodowy radców prawnych należy do najprężniejszych działających w Polsce samorządów zawodowych. Obowiązkowa przynależność radców prawnych do samorządu powoduje, iż stworzona została ogromna organizacja, która jednocześnie skupia przedstawicieli zawodu zaufania publicznego, określonego w art. 17 konstytucji RP, jak również realizuje zadania publiczne, mające na celu zapewnienie dostępu obywatela i przedsiębiorców do pomocy prawnej na najwyższym poziomie. Szczegółowe uregulowania działalności samorządu zawodowego radców prawnych zostały określone w ustawie z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych. Przez ponad 35 lat działalności samorząd radców prawnych odegrał zasadniczą rolę w kształtowaniu ustroju społeczno-gospodarczego kraju, zapewniając zwiększenie praworządności. Ostatnie zmiany ustawy korporacyjnej radców prawnych - wraz z przepisami towarzyszącymi - rozszerzające kompetencje radców prawnych do pełnego zakresu świadczenia pomocy prawnej spowodowały, że połączone grupy zawodowe radców prawnych i adwokatów stały się liczącą (prawie 100 tys. członków obu korporacji) siłą na mapie społeczno-gospodarczej Polski. Zmiany te następowały ewolucyjnie i były bezpośrednią reakcją na zmieniające się uwarunkowania polityczne, jakie miały miejsce na przełomie lat 80-tych i 90-tych. Radca prawny bowiem z samodzielnego pracownika przedsiębiorstwa, podległego wyłącznie dyrektorowi przedsiębiorstwa lub wyznaczonemu przez dyrektora zastępcy i zajmującego w strukturze organizacyjnej

przedsiębiorstwa samodzielne stanowisko pracy (zgodnie z tzw. historyczną Uchwałą nr 533), stał się w 1982 roku samodzielnym zawodem, podlegającym ochronie prawnej. Nadano również wówczas kształt ustrojowy samorządu zawodowego. Obecnie radcowie prawni stanowią zasadniczą siłę zawodową, posiadającą pełnię uprawnień do świadczenia pomocy prawnej w każdym zakresie na mapie pomocy prawnej w Polsce.

Najistotniejszą ustrojowo zmianą, które zdeterminowała model funkcjonowania samorządu zawodowego radców prawnych była ustawa z dnia 24 maja 1989 r. *o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych*, która zlikwidowała Państwowy Arbitraż Gospodarczy, zaś samorząd radców prawnych przejął zadania związane z dokonywaniem wpisów na listy radców prawnych, prowadzeniem list radców prawnych, organizacją aplikacji radcowskiej i przeprowadzaniem egzaminu radcowskiego. W konsekwencji tych zmian zgodnie z art. 5 ust. 1 oraz art. 41 pkt 1) - 6) ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP, radcowie prawni zorganizowani są na zasadach samorządu zawodowego, który szczególnie wykonuje zadania określone w ustawie o radcach prawnych. Ponadto jest on niezależny i podlega tylko przepisom prawa, a przynależność do niego jego członków tj. radców prawnych i aplikantów radcowskich jest obowiązkowa.

Z powyższych powodów za nader trafny należy uznać wybór Doktorantki obszaru badań jak i tematyki. Posiada on ogromne znaczenie zarówno praktyczne i teoretyczne. Co szczególnie istotne, sam przedmiot prowadzonych badań mieści się wręcz modelowo w zakresie zainteresowania nauki zarówno publicznego obszaru prawa administracyjnego, w szczególności szeroko rozumianego prawa samorządu zawodowego.

Tematyka działalności samorządu zawodowego radców prawnych, w szczególności funkcjonowania organów samorządu zawodowego, w tym badania charakteru prawnego uchwał samorządu radców prawnych nie doczekała się w doktrynie głębszych opracowań.

Recenzowana praca, będąca kompleksową analizą charakteru prawnego uchwał samorządu zawodowego radców prawnych jest pierwszym monograficznym opracowaniem tego skomplikowanego jurydycznie, ale jednocześnie i bardzo istotnego dla gospodarki i społeczeństwa zagadnienia, bo dotyczącego funkcjonowania jednego z filarów praworządności, związanego z gwarantowaniem dostępu do profesjonalnej pomocy prawnej obywatela jak i przedsiębiorców.

Problematyka ustrojowa a w szczególności prawna kwalifikacja i ocena charakteru prawnego rozstrzygnięć organów władz korporacyjnych samorządu zawodowego radców prawnych była dość pobieżnie do tej pory poruszana w literaturze przedmiotu, a tym bardziej na poziomie prac doktorskich. Zasadnicza część prowadzonych do tej pory badań była skupiona na m.in. analizie kwestii nadzoru nad samorządem radców prawnych, kwestii ustrojowych czy statusu prawnego radców prawnych. Dotychczasowe badania nad problematyką działalności radców prawnych, zarówno w kwestiach ustrojowych jak i materialnoprawnych były głównie prowadzone dość wybiórczo i do tej pory nie pojawiała się żadna dysertacja naukowa, dokonująca systemowej kwalifikacji prawnej uchwał organów samorządu zawodowego radców prawnych czy oceny ich działalności „normodawczej”. Na uwagę zasługują dwa (choć mocno zdeaktualizowane) komentarze do ustawy o radcach prawnych autorstwa Z. Klatki (1999 r.) oraz K. Kwapisza (2001 r.). W literaturze kwestie ustrojowe i materialne samorządu zawodowego poruszał m.in. R. Stankiewicz, P. Antkowiak, M. Cherka, R. Chruściak R., J. Ciapała, A. R. Dobrucki, M. Lipińska, J. Jacyszyn, R. Kmieciak, S. Pawłowski, M. Tabernacka czy P. Rączka. Tenże ostatni Autor problematykę działalności normodawczej w działalności samorządów zawodowych zbadał w publikacji „*Działalność prawodawcza samorządów zawodowych w Polsce*”, Toruń 2013 r.

Za słuszną i dogłębnie przemyślaną uznaję koncepcję rozprawy doktorskiej. Co więcej temat rozprawy (trafnie wyłoniony) odzwierciedla treść zawartą w rozprawie. Zwraca uwagę solidny warsztat naukowy, a w szczególności umiejętne łączenie wykładni prawa z normami samorządowymi radców prawnych. Jednocześnie budzi ogromne uznanie bardzo solidnie przeprowadzona kwerenda materiału badawczego, zaś bogactwo przeanalizowanych orzeczeń i dostępnej literatury zasługuje na szczególne uznanie.

II. Ocena konstrukcji pracy i przyjętych założeń

Pozytywnie oceniam konstrukcję recenzowanej rozprawy doktorskiej. Poszczególne jej części zachowują właściwe proporcje, pod względem ilości analizowanych zagadnień oraz stanowią usystematyzowany zbiór badań ukierunkowany na realizację postawionego przez Doktorantkę celu badawczego.

Praca składa się z dziesięciu rozdziałów, zawiera zakończenie, wykorzystaną bibliografię, oraz wykaz wykorzystanych źródeł prawa, orzecznictwo, w tym – co bardzo zasadne - opinie i stanowiska organów samorządu zawodowego radców prawnych.

Praca zawiera również część wstępną („Wstęp”), w której prawidłowo przedstawiono cele i przedmiot badań, zakładaną tezę pracy i jej strukturę, konsekwentnie realizując przyjęty model w realizowanym w dalszej części warsztacie pracy.

W rozdziale pierwszym pt. „*Ustrój samorządu zawodowego radców prawnych*” Doktorantka zdefiniowała istotę, podstawy prawne działania i zadania samorządu zawodowego radców prawnych w Polsce, zasadnie odnosząc się norm konstytucyjnych funkcjonowania samorządu zawodowego radców prawnych. Określiła pojęcie i cechy zawodu radcy prawnego jako zawodu zaufania publicznego, opisała funkcje które konstytucyjnie powierzono samorządowi zawodowemu radców prawnych, tj. reprezentowanie osób wykonujących określony zawód zaufania publicznego oraz sprawowanie pieczy nad należytym wykonywaniem zawodu w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony. Właściwie rozdzieliła obie sfery, tj. publiczną i prywatną, w której omawiany samorząd działa a co najistotniejsze jasno rozgraniczyła sytuacje, w których organy samorządu zawodowego radców prawnych działają w sferze *imperium*, a kiedy w sferze *dominium*. Słusznie odniosła się pojęcia zadań publicznych, realizowanych przez organy samorządu zawodowego. Ponadto dokonała zbadania sfer nadzoru nad samorządem radców prawnych, tj. wyodrębniając tzw. nadzór zewnętrzny (sprawowany przez Ministra Sprawiedliwości) oraz nadzór wewnętrzny (sprawowany przez Krajową Radę Radców Prawnych).

Doktorantka precyzyjnie w tymże rozdziale wskazała takie formy nadzoru jak m.in.: prawo sprzeciwu od uchwał o wpisie na listę radców prawnych lub aplikantów radcowskich, rozpatrywanie sprawozdań z kontroli, występowanie do Sądu Najwyższego o uchylenie sprzecznych z prawem uchwał, prawo do zwrócenia się o podjęcie uchwały w określonej sprawie. W zakresie kompetencji Krajowej Rady Radców Prawnych Doktorantka określiła działania uchwałodawcze o charakterze nadzorczym, czyli czynności podejmowane na podstawie art. 60 pkt 8a) ustawy o radcach prawnych. Co istotne, Doktorantka wskazuje wyraźnie że tzw. nadzór rządowy (zewnętrzny) nad samorządem radcowskim jest sprawowany przez Ministra Sprawiedliwości tylko w takim zakresie, jaki jest niezbędny dla ochrony zasad konstytucyjnych, w szczególności zasady praworządności, sformułowanej w art. 7 Konstytucji RP. Zatem nadzór wykonywany przez Ministra Sprawiedliwości nie może być realizowany dowolnie, w sposób ograniczający niezależność samorządu. Słusznie wywodzi że tzw. pojęcie nadzoru zewnętrznego nie oznacza, że podmioty są usytuowane poza systemem administracji publicznej, ale oznacza to, że podmioty są zewnętrzne w

stosunku do podmiotu nadzorującego, nie pozostając z nim w stosunku podległości lub podporządkowania.

W rozdziale drugim pt. „*Uchwała jako forma działania organów samorządu zawodowego radców prawnych*” Doktorantka wyróżniła występujące formy działań organów samorządu zawodowego, przybierające postać tzw. „uchwał”, wyodrębniając m.in. tzw. akty administracyjne, akty normatywne wewnątrznie obowiązujące, uchwały podejmowane w ramach wnętrza organizacyjnego samorządu, uchwały regulujące stosunki cywilnoprawne, opinie i inne akty współdziałania, akty nadzoru i kontroli. W poszczególnych podrozdziałach charakteryzujących wspomniane powyżej „uchwałodawcze” formy działania organów samorządu zawodowego, Doktorantka przedstawiła ciekawe poglądy doktryny oraz prawidłowo zdefiniowała typologię tego rodzaju aktów oraz ich cechy charakterystyczne. Rozdział ten stanowi doskonałe wprowadzenie do dalszej części pracy, gdzie akty te poddano szczegółowej analizie na przykładzie konkretnych rozstrzygnięć organów samorządu zawodowego radców prawnych.

Rozdział trzeci pt. „*Uchwały rady okręgowej izby radców prawnych*” zawiera analizę poszczególnych uchwał podejmowanych przez radę okręgowej izby radców prawnych, wyodrębniając w ramach nich takie kategorie jak: a) akty administracyjne b) uchwały podejmowane w ramach wnętrza organizacyjnego samorządu, c) uchwały regulujące stosunki cywilnoprawne, d) opinie oraz e) akty nadzoru w ramach sprawowania pieczy nad należytym wykonywaniem zawodu radcy prawnego. W ramach poszczególnych kategorii Doktorantka szczegółowo analizuje występujące w działalności samorządu zawodowego uchwały w tych obszarach.

Rozdział czwarty pt. „*Uchwały prezydium rady okręgowej izby radców prawnych*” jest opisem uchwał prezydium rady okręgowej izby radców prawnych podejmowanych w ramach wnętrza organizacyjnego samorządu oraz uchwał regulujących stosunki cywilnoprawne.

Rozdział piąty pt. „*Uchwały Krajowej Rady Radców Prawnych*” bardzo precyzyjnie analizuje m.in. akty administracyjne wydawane w ramach postępowań odwoławczych prowadzonych na podstawie art. 60 pkt 6) ustawy i radcach prawnych, akty normatywne

wewnętrznie obowiązujące, tzw. uchwały budżetowe, uchwały podejmowane w ramach wnętrza organizacyjnego samorządu, uchwały regulujące stosunki cywilnoprawne, uchwały w sprawie zaciągnięcia zobowiązania przekraczającego zakres zwykłego zarządu, uchwały w sprawie umorzenia należności z tytułu zaciągniętych zobowiązań oraz opinie i inne akty współdziałania jak i akty nadzoru.

Rozdział szósty pt. „*Uchwały Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych*” odnosi się wszelkich postaci aktów administracyjnych podejmowanych przez Prezydium KRRP, jak również do uchwał podejmowanych w ramach wnętrza organizacyjnego samorządu oraz uchwał regulujących stosunki cywilnoprawne.

Rozdział siódmy pt. „*Uchwały zgromadzenia okręgowej izby radców prawnych*” jest opisem uchwał budżetowych okręgowej izby radców prawnych, uchwał podejmowanych w ramach wnętrza organizacyjnego samorządu oraz tzw. aktów nadzoru.

Rozdział ósmy pt. „*Uchwały Krajowego Zjazdu Radców Prawnych*” zawiera analizę takich form działania Krajowego Zjazdu Radców Prawnych, jak akty normatywne wewnętrznie obowiązujące, określające zasady organizacji i działania samorządu zawodowego radców prawnych, akty normatywne określające programy działania samorządu zawodowego radców prawnych, akty normatywne określające zasady etyki, uchwały podejmowane w ramach wnętrza organizacyjnego samorządu, akty współdziałania z Ministrem Sprawiedliwości w ramach realizowanego przez niego nadzoru oraz akty nadzoru.

W rozdział dziewiątym pt. „*Uchwały okręgowej komisji rewizyjnej*” Doktorantka opisuje uchwały okręgowej komisji rewizyjnej podejmowane w ramach wnętrza organizacyjnego samorządu oraz tzw. akty kontroli.

W ostatnim dziesiątym rozdziale pt. „*Uchwały Wyższej Komisji Rewizyjnej*” Doktorantka prowadzi badania nad uchwałami Wyższej Komisji Rewizyjnej, podejmowanymi w ramach wnętrza organizacyjnego samorządu oraz tzw. aktami kontroli, jak m.in. uchwała zawierająca

opinię w zakresie sprawozdania finansowego Krajowej Rady Radców Prawnych czy uchwała zawierająca ustalenia, wnioski i zalecenia pokontrolne.

Pracę zamykają ciekawe i poczynione słusznie wnioski końcowe, będące syntezą i zwięzłym podsumowaniem poruszanych w pracy problemów.

Ukształtowana powyżej konstrukcja pracy jest wynikiem przyjętych przez Doktorantkę takich hipotez badawczych jak m.in.: występująca niejednorodność w zakresie charakteru prawnego uchwał organów samorządu zawodowego radców prawnych *sensu largo*, pomimo stosowania w przepisach powszechnie obowiązujących i wewnętrznych tej samej siatki pojęciowej, czyli nazwy „uchwała”. Doktorantka założyła, iż prawidłowe określenie sfery działania samorządu zawodowego radców prawnych (w tym imperium jak i dominium) determinuje prawidłową ocenę charakteru prawnego danego rozstrzygnięcia, niezależnie od nadanej mu nazwy. Wskazała również, iż istnieje konieczność wyraźnego oddzielenia czynności materialno-technicznych, niejednokrotnie mogących przyjąć postać uchwały (wpis, przeniesienie wpisu, usunięcie wpisu), od uchwał, które stanowią podstawę do dokonania takich czynności. Doktorantka przyjęła, że niektóre organy samorządu zawodowego radców prawnych, pomimo że nie zostały wskazane jako organy w znaczeniu ustrojowym w ustawie o radcach prawnych ani wymienione *expressis verbis* jako organy w znaczeniu funkcjonalnym, gdy wykonują zadania publiczne, podejmują określone akty, które mogą podlegać kontroli sądowej jak np. akt ślubowania radcy prawnego, gdzie podmiotem podejmującym określone działania jest dziekan rady OIRP, niebędący organem samorządu radców prawnych wskazanym w ustawie o radcach prawnych. Ponadto Doktorantka założyła możliwość dowodzenia, że akty prawa wewnętrznego o charakterze generalnym, mogą znaleźć umocowanie w konstytucyjnym katalogu źródeł prawa wewnętrznego, określonym w art. 93 Konstytucji RP, ze względu na jego otwarty charakter. Ponadto w recenzowanej pracy słusznie podkreślono, iż ustawa o radcach prawnych nie przewiduje trójinstancyjnego postępowania odwoławczego, bowiem należy odróżnić postępowanie wewnątrzsamorządowe w ramach osoby typu korporacyjnego, jaką jest samorząd radców prawnych, od postępowania, w którym Minister Sprawiedliwości działa jako organ nadzorczy, podejmując, w określonym ustawowo zakresie, rozstrzygnięcia nadzorcze. Z kolei w obszarze nadzorczym Doktorantka zasadnie założyła, że Minister Sprawiedliwości powinien sprawować nadzór

zewewnętrzny w ściśle określonych ustawowo przypadkach - i co istotne - nie powinien on wydawać rozstrzygnięć o charakterze reformatoryjnym, naruszając tym samym przepisy o właściwości organów samorządu zawodowego radców prawnych. Przepisy dotyczące sprawowania nadzoru przez Ministra Sprawiedliwości nad działalnością organów samorządu, powinny być interpretowane zawężająco.

III. Uwagi szczegółowe

1. W pierwszej kolejności wskazuję na prawidłowe zastosowanie przez Doktorantkę metody badawczej, przyjmując jako podstawową metodę formalna-dogmatyczną. Doktorantka dokonała rzetelnej analizy obowiązujących regulacji prawnych w zakresie prawa powszechnie obowiązującego, jak i wewnętrznego w działalności samorządu zawodowego radców prawnych. Z dobrym skutkiem podejmuje próbę rozwiania szeregu niejasności i wątpliwości, które pojawiają się w trakcie stosowania, zarówno przepisów ustrojowych jak i materialnoprawnych. Mając na uwadze ewolucję i zasadnicze zmiany, jakie nastąpiły w ustrojowych i materialnoprawnych aspektach funkcjonowania samorządu radców prawnych, Doktorantka słusznie zastosowała również metodę historyczną. Dotyczy to w szczególności m.in. oceny charakteru prawnego uchwał w przedmiocie wpisów, skreśleń, zawieszenia odpowiednio w stosunku do radców prawnych, aplikantów radcowskich i prawników zagranicznych, czy w kontekście ustawowych uprawnień Ministra Sprawiedliwości co do sprawowania nadzoru nad działalnością samorządu zawodowego i wydawania sprzeciwu w zakresie wpisów na listę radców prawnych i aplikantów radcowskich.
2. Na szczególną uwagę zasługuje wnikliwa analiza orzecznictwa sądów administracyjnych (zarówno wojewódzkich sądów administracyjnych jak i Naczelnego Sądu Administracyjnego), Sądu Najwyższego, sądów powszechnych oraz Trybunału Konstytucyjnego. Doktorantka sprawnie porusza się w niejednokrotnie różnych kierunkach orzecznich, poglądach sądów w temacie form działania organów samorządu zawodowego radców prawnych.
3. Pomimo dość nikłego zainteresowania doktryny tematem działalności samorządu zawodowego radców prawnych, imponujący w ocenie Recenzenta jest zasób

wykorzystanych przez Doktorantkę, bądź powołanych w recenzowanej rozprawie, pozycji bibliograficznych, w tym merytorycznych opinii i stanowisk (wskazanych od strony 362 do strony 397), zastosowanego orzecznictwa (wskazanego od strony 398 do strony 421) czy wnikliwie zbadanych aktów organów samorządu zawodowego radców prawnych (wskazanych od strony 425 do strony 442 Recenzowanej rozprawy). W pełni zadowalała to czytelnika, dając poczucie kompletności badanej materii.

4. W zakresie wskazanego powyżej ogromnego zaangażowania przez Doktorantkę literatury przedmiotu, Recenzent wskazuje na precyzyjny i bardzo dobry jego dobór. Doktorantka w pracy praktycznie wyeksplorowała, prawidłowo powołując, cały dostępny dorobek istotnej literatury szeroko pojmowanego prawa samorządu zawodowego. Właściwie zastosowała literaturę z zakresu prawa administracyjnego. Potwierdza to doskonałą znajomość Doktorantki w zakresie nie tylko badanej materii, ale również wiedzy z zakresu prawa publicznego, w tym prawa administracyjnego.
5. Recenzowana rozprawa napisana jest językiem, który wskazuje na dużą biegłość Doktorantki w poruszaniu się w opisywanej tematyce, oraz wskazuje na łatwość posługiwania się siatką pojęciową z zakresu obszaru prawa administracyjnego i prawa samorządu zawodowego.
6. Zdaniem Recenzenta rozprawa doktorska daje dowody na to, iż Doktorantka porusza się po zebranych przez siebie materiale źródłowym z ogromną swobodą. Dotyczy to zarówno literatury przedmiotu jak i specyfiki praktyki działania organów samorządu zawodowego radców prawnych.
7. Doktorantka precyzyjnie zdefiniowała we wstępie cele prowadzonych badań naukowych, właściwie przy tym rozkładając ciężar obszarów badawczych i sprawnie wprowadzając czytelnika w poszczególne etapy badawcze, pozwalające na zrozumienie intencji postawionych tez, praktycznie od pierwszych stron recenzowanej pracy.
8. Jako oryginalny i nowatorski cel badawczy prowadzonej dysertacji naukowej Recenzent uznaje próbę kompleksowej i wnikliwej analizy wszystkich występujących w obrocie prawnym oraz praktyce form działania organów samorządu zawodowego radców prawnych i udzielenie odpowiedzi na postawione pytanie o charakter prawny

poszczególnych uchwał organów samorządu zawodowego radców prawnych, wydawanych zarówno w sferze imperium jak i dominium. Cenna szczególnie w obecnych czasach jest prawidłowa ocena kontroli legalności tychże uchwał przez organy samorządu zawodowego radców prawnych oraz sądy powszechne i administracyjne, a w szczególności ocena nadzoru zewnętrznego sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości nad działalnością organów samorządu zawodowego radców prawnych.

9. Na szczególną akceptację zasługuje próba formułowania przez Doktorantkę postulatów *de lege ferenda* obok uwag podsumowujących zawartych w poszczególnych rozdziałach recenzowanej rozprawy. Bez wątpienia spełni to praktyczną funkcję wyjaśniającą prowadzonych badań naukowych oraz może przyczynić się do ujednoczenia linii orzeczniczej w zakresie działalności samorządu zawodowego radców prawnych.
10. Recenzent podziela stanowisko Doktorantki dotyczące nieprecyzyjności czy zbyt ogólności regulacji prawnej ustawowej w omawianej materii, co powoduje konieczność uzupełniania regulacji ustawowych, normami o charakterze wewnętrznym, jak np. w przypadku §32ab Regulaminu odbywania aplikacji radcowskiej bądź w przypadku nieprawidłowego realizowania delegacji ustawowej (art. 60 pkt 8) lit h ustawy o radcach prawnych. Doktorantka słusznie wskazuje też, iż niektóre akty są martwe (jak np. Uchwała nr 7/99 VI KZRP z dnia 6 listopada 1999 r.).
11. Realizacja zadań publicznych następuje poprzez zarówno działania władcze jak i niewładcze, które mogą mieć zastosowanie zarówno w sferze wewnątrzsamorządowej jak i sferze realizacji zadań publicznych.
12. Za bardzo cenne praktycznie uwagi i wnioski zawarte w pracy, Recenzent uznaje te, które identyfikując charakter prawny poszczególnych uchwał organów samorządu zawodowego radców prawnych, wskazują na właściwe procedury odwoławcze, co bez wątpienia ułatwia zarówno stosowanie analizowanych przepisów, a w szczególności ułatwia stosowanie właściwych form nadzoru zarówno wewnętrznego jak zewnętrznego nad działalnością organów samorządu zawodowego radców prawnych.

13. Doktorantka słusznie - z uwagi na ich odmienny prawny charakter - rozgraniczyła przejawy aktywności uchwałodawczej rad okręgowych izb radców prawnych, Krajowej Rady Radców Prawnych czy zgromadzeń okręgowych izb radców prawnych bądź krajowego zjazdu radców prawnych jak również okręgowych komisji rewizyjnych czy Wyższej Komisji Rewizyjnej.
14. Ciekawym uzupełnieniem recenzowanej rozprawy, choć nie umniejszającym ich aktualnych wysokich, byłaby próba uzupełniania przez Doktorantkę prowadzonych rozważań o porównawcze aspekty w zakresie działalności samorządu adwokatów, którzy posiadając analogiczny status zawodu zaufania publicznego podlegają analogicznym uwarunkowaniom w zakresie sprawowanego nadzoru zarówno wewnętrznego jak i zewnętrznego. W przypadku zamiaru publikacji recenzowanej rozprawy, do czego nakłaniam Doktorantkę, takie uzupełnienie miałoby ogromny praktyczny wymiar i jednocześnie stanowiłby milowy kamień w kształtowaniu nowego ustroju organów samorządów prawniczych.
15. Za ciekawy nurt badań zawartych w recenzowanej rozprawie, Recenzent uznaje próbę weryfikacji hipotezy o konieczności rozdzielenia aktów nadzoru od decyzji wydawanych w toku postępowania odwoławczego. Doktorantka poprzez dogłębną analizę aktów nadzoru słusznie wskazuje, że we wskazanych w recenzowanej rozprawie przypadkach postępowań odwoławczych, które wykazują znamiona postępowań trójinstancyjnych są to w rzeczywistości postępowania dwuinstancyjne. Minister Sprawiedliwości występuje w takim postępowaniu jako organ nadzoru zewnętrznego a jego rozstrzygnięcie jest szczególnym aktem nadzoru. Słusznie Doktorantka wywodzi że nie znajdują uzasadnienia wątpliwości o możliwości realizowania przez Ministra Sprawiedliwości nadzoru nad działalnością samorządu radców prawnych na podstawie ogólnej normy kompetencyjnej zawartej w art. 5 ust. 3 ustawy o radcach prawnych, a co za tym idzie niezbędna jest norma prawna, która wyraźnie wskazuje na zakres i formę sprawowanego nadzoru w danej sprawie.
16. Na pozytywną uwagę zasługuje strona edytorska recenzowanej rozprawy jak i bogaty warsztat językowy wykorzystany przez Doktorantkę.

IV. Wniosek końcowy

Po analizie rozprawy stwierdzam, iż Doktorantka wykazuje się zdolnością formułowania tez, posiada bardzo dużą wiedzę merytoryczną, wykazuje się umiejętnością samodzielnej interpretacji tekstu prawnego, właściwie przy tym stosując instytucje, pojęcia i zasady prawa publicznego, w tym szeroko pojmowanego prawa samorządu zawodowego. Lektura rozprawy wskazuje na duże zainteresowanie Doktorantki tematyką zarówno działalności samorządu zawodowego radców prawnych, jak i znajdujących w tym zakresie norm prawa administracyjnego.

Rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie problemu badawczego, a Doktorantka poprzez swoją wnikliwość i komplementarność wywodów wykazała, iż posiada również dużą wiedzę ogólną jak i umiejętności prowadzenia warsztatu pracy naukowej.

Reasumując, recenzowana rozprawa Pani mgr Marzeny Świstak pod tytułem „Charakter prawny uchwał organów samorządu zawodowego radców prawnych w Polsce” przygotowanej w Katedrze Teorii Organizacji i Kierownictwa, Instytut Administracji i Prawa Publicznego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, pod kierunkiem prof. nadzw. dr hab. Arkadiusza Berezy zasługuje na bardzo pozytywną ocenę.

Praca powyższa czyni zadość wymogom stawianym w Ustawie z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.) w części dotyczącej rozpraw doktorskich oraz może stanowić podstawę do dalszego prowadzenia przewodu doktorskiego.

Jednocześnie postuluję uznanie recenzowanej rozprawy za wyróżniającą.

/prof. nadzw. dr hab. Mirosław Pawełczyk/